

Verslag Neso klankbordgroep bijeenkomst

Datum:	22 maart 2011
Locatie:	Hoog Brabant Vergadercentrum, Utrecht
Aanwezigen:	Voorzitter - Dhr Han Dommers, Nuffic Dhr. Soehirman Patmo, Nuffic Neso Thailand Dhr. Charles Hoedt, Nuffic Neso Rusland Mw. Janneke de Geus, Nuffic Neso Mexico Mw. Marija Zeravica, Nuffic Dhr. Johan Pape - Avans Hogeschool Mw. Frederika Cazemier - Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle Mw. A. Netjes - Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle Dhr. Joey Uijleman Anthonijs - De Haagse Hogeschool Mw. Denise Brolsma-Baard - Hanze University Groningen, University of Applied Sciences Dhr. Frank Audenaerde - Hogeschool Zeeland Mw. Esther Terpstra - Hogeschool Rotterdam Mw. Nadja van Haren - Hogeschool van Utrecht Dhr. Jeroen Jonkman - Erasmus University Rotterdam Mw. Ilonka Brands - Hotelschool Den Haag Mw. Mariëlle Daemen - Maastricht School of Management (MSM) Mw. Marte Roemeling - NHTV Internationaal Hoger Onderwijs Breda Mw. Laura Derkse - Radboud Universiteit Nijmegen Mw. Sjoukje Elisma - Inholland

Tijdens de klankbordgroep bijeenkomst op 22 maart jl. is het Neso programma kort toegelicht en zijn de volgende drie onderwerpen besproken m.b.t. Rusland, Thailand en Mexico :

1. Update over het Nuffic Neso kantoor
2. Waar liggen de marktkansen voor Nederlandse hogeronderwijsinstellingen wat betreft promotie en institutionele samenwerking?
3. Hoe kunnen de Nederlandse hogeronderwijsinstellingen deze marktkansen het best benutten?

Hierbij volgen de belangrijkste vragen en discussiepunten die tijdens de bijeenkomst zijn gemaakt. De presentaties van de sprekers zijn te downloaden op www.nuffic.nl/nederlandse-organisaties/netwerken/klankbordgroep

Algemeen Neso programma

Key Performance Indicators (KPIs) Neso programma

- De Nuffic heeft met input van de koepels en instellingen KPIs geformuleerd voor het Neso programma. De brief van de Nuffic hierover naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wordt ter informatie op de Nuffic website beschikbaar gesteld (<http://www.nuffic.nl/nederlandse-organisaties/netwerken/klankbordgroep>).

Nuffic Neso kernactiviteit marktinformatie en analyse

- De Nuffic marktinformatie kan gebruikt worden door Nederlandse hogeronderwijsinstellingen voor het bewerken van de hoger onderwijsmarkten in de Neso landen, ook online. Het is voor een Nederlandse instelling niet altijd noodzakelijk om in een land of Neso kantoor fysiek te bezoeken. Daarnaast verkennen de Neso kantoren ook steeds meer online promotieactiviteiten. Zo heeft Nuffic Neso Vietnam onlangs een geslaagde online student counselling sessie met Nederlandse hogeronderwijsinstellingen georganiseerd middels Skype .
- Binnenkort verschijnen nieuwe marktonderzoeksrapporten via de Nuffic marktinformatie website: www.nuffic.nl/marktinformatie. De eerstvolgende marktonderzoeksrapporten gaan over agenten

en online promotie in de Neso landen. Een aankondiging hiervan volgt via de Neso e-Newsletter. Het is belangrijk om de Neso e-Newsletter te ontvangen (abonneren op de Neso e-Newsletter kan via de Nuffic website: <http://www.nuffic.nl/nederlandse-organisaties/nieuws-evenementen/nieuwsbrieven/neso-e-newsletter>).

- De empirische mobiliteitsgegevens in de Education Market Information Factsheets zullen op termijn zoveel mogelijk onderverdeeld worden in segmenten (WO/HBO bachelor, HBO/WO master, PhD) en aangevuld worden met gegevens over het toekomstperspectief (hoeveel groei is te verwachten en in welke segmenten van de markt (WO/HBO bachelor, HBO/WO master, PhD) enz. Indien beschikbaar worden ook uitvalcijfers van studenten uit Neso landen ook opgenomen in de Education Market Information Factsheets.

Rusland

(zie presentatie van de heer Charles Hoedt, directeur Nuffic Neso Rusland op:

www.nuffic.nl/nederlandse-organisaties/netwerken/klankbordgroep)

Generieke Study in Holland promotie

- Rusland kent in het kader van zijn *Leading Scientist*-programma een onderzoekssubsidie van 3,3 miljoen euro toe aan prof. dr. Peter Sloot, hoogleraar Computational Science aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Met de subsidie zet dhr Sloot in Rusland een promotieprogramma en onderzoekslaboratorium op. Dhr Sloot is een van de weinige niet-Russische onderzoekers en de enige Nederlander die de subsidie ontvangt. Nuffic Neso Rusland zal in kader van de subsidie toedeling en de persconferentie hieromtrent generieke Study in Holland promotie verrichten.
- In 2013 is Nederland focusjaar in Rusland en andersom. Nuffic Neso Rusland zal hier met de generieke Study in Holland promotie op inspelen.

Online promotie

- De locatie van goede universiteiten en wetenschapssteden is een graadmeter voor de geografische concentratie van potentiële studenten (dit is van belang ook in kader van social media). Nuffic Neso Rusland zal komen jaar marktverkenning doen in Kazan en in Novosibirsk.

Duitsland als grootste concurrent

- Het groot aantal studiebeurzen voor Russen, o.m. de regeling voor Wolgaduitsers, draagt bij aan de grote aantallen Russische studenten in Duitsland. Daarnaast vraagt Duitsland (vaak) geen collegegeld en heeft het land een goede reputatie wat betreft technische wetenschappen. De Russische regering legt in haar onderwijsbeleid zelf ook steeds meer de nadruk op de technische wetenschappen; de tweede helft 2012 en begin 2013 wordt een officieel Duitsland Jaar in Rusland.

Ontwikkeling Russische hoger onderwijs markt

- Er is een stijgende trend in de aanmeldingscijfers van Russische studenten in Nederland; afgelopen 5 jaar met 27,5%, van 380 naar 485). De grootste groei was het aantal Russische studenten op Research Universities en bij het aantal Master studies. De meeste Russen studeren echter in het HBO (300 van de 485). De bachelor markt groeit niet hard genoeg mee omdat bachelor degrees nog een onbekend concept zijn in Russische hoger onderwijs en op de arbeidsmarkt.
- Kinderen van gemengde ouders vallen soms weg in de mobiliteitscijfers (een kind van gemengde Russisch-Nederlandse ouders zal het Nederlandse paspoort gebruiken voor aanmelding aan een Nederlandse hogeronderwijsinstelling om zo recht te hebben op het lagere collegegeld).
- Het is lastig te bepalen hoeveel studenten er precies via het Nuffic Neso kantoor naar Nederland komen. Het enige wat geteld kan worden zijn de studenten die aanwezig waren op de pre-departure briefing die Nuffic Neso Rusland georganiseerd heeft om studenten die toegelaten zijn tot een Nederlandse instelling voor te bereiden op vertrek naar Nederland (vorig jaar waren dat 60 studenten in totaal).

Kansen voor HBO

- Moeten HBO zich richten op hele jonge Russische high school studenten (15-16 jaar) of op studenten die al twee jaar een *Specialist* opleiding erop hebben zitten? Russen voltooien over het algemeen eerst de *Specialist* opleiding en gaan dan pas naar het buitenland, vaak voor een Master. HBO instellingen kunnen zich met BA-programma's beter op de jongere doelgroep (high school studenten, undergraduates) richten, hier zijn ook speciale fairs voor. Zij kunnen met Russische instellingen een double degree te maken, zodat men bijvoorbeeld naar 2 jaar Russische hoger onderwijs een deel van hun studie in Nederland kan volgen.

Agenten

- Kunnen Nederlandse instellingen het best studenten werven via agenten in Rusland of kan dat ook zonder agenten? Een mix is aan te raden. Agenten hebben ongeveer 25% van de markt in handen. Zij bieden goede service aan ouders in vorm van zomercursussen en zomerkampen voor

scholieren. Ouders hebben daar goede ervaring mee en kiezen ervoor om later ook een gehele studie in het buitenland te regelen via agenten. De angst voor bureaucratie is speelt ook mee bij de keuze om agenten in te schakelen.

Ontwikkeling in het Russisch hoger onderwijs

- Europese (dus ook Nederlandse) PhD diploma's worden in Rusland niet erkend. Men moet opnieuw promoveren aan een Russische instelling om erkenning te krijgen.
- Rusland richt zich ook op inkomende mobiliteit vanuit de EU. Vanwege de vergrijzing zal een krapte op de arbeidsmarkt ontstaan van hoogopgeleiden. Vandaar dat met aansluit bij Bologna, ook al is er veel weerstand in Rusland tegen de bachelor-master structuur. De Russische overheid zal ook hogeronderwijsinstellingen laten fuseren om deze betere te laten scoren in de internationale rankings en zodoende internationaal aantrekkelijke te worden voor buitenlands talent.

Reputatie Nederland

- Nederland is derde buitenlandse investeerder in Rusland en er is veel aandacht voor Nederland als handelspartner. Instellingen kunnen deze positie beter benutten in de eigen promotie. Nederland heeft ook een goede reputatie op gebied van cultuur en design. \

Russische studenten in de international classroom

- Russische studenten hebben cultuur hoog in het vaandel en hebben een goede algemene kennis. Zij zullen in Nederland deze theoretische kennis goed etaleren door actief bij te dragen aan groepsactiviteiten (wat in Rusland niet mogelijk is vanwege andere onderwijsstijlen).

Thailand

(zie presentatie van de heer Soehirman Patmo, directeur Nuffic Neso Thailand op:

www.nuffic.nl/nederlandse-organisaties/netwerken/klankbordgroep)

Generieke Study in Holland promotie

- De concentratie van goede internationale scholen (scholen die het volledige internationaal baccalaureaat diploma verstrekken) in Bangkok wordt benut voor de generieke Study in Holland promotie. De Thaise middelbare scholen leveren te weinig studenten op met goede kennis van het Engels.
- De Study in Holland promotie op de internationale scholen kan gezamenlijk door Nuffic Neso en instellingen worden gedaan. Nuffic Neso Thailand zal dit komend jaar gaan coördineren.
- Life style is belangrijk voor Thaise studenten bij de keuze voor een studiebestemming. Zij kiezen bewust voor de VS of UK life style. Nederland heeft minder in dit opzicht te bieden.
- Beurzen, ook al zijn het gedeeltelijke beurzen en kleine kortingen op tuition fees, zijn een goede trigger voor studenten in Aziatische landen. Het krijgen van een beurs van een buitenlandse instellingen is voor de Aziatische studenten een prestige.

Ontwikkeling Thaise hoger onderwijs markt

- De instellingen die technische opleidingen bieden kunnen meer doen in Thailand omdat de regering meer zal investeren in exacte vakken.
- Buiten de rankings om zijn er vaak ook goede hogeronderwijsinstellingen in de Neso landen die zich snel aan het ontwikkelen zijn. Daar liggen vaak meer kansen voor institutionele samenwerking voor Nederlandse instellingen omdat er minder concurrentie is.
- Off shore onderwijs in Thailand is geen bedreiging voor de marktkansen van Nederland omdat het een andere markt betreft. Er gelden vaak minder strenge selectiecriteria voor studenten, deze studenten zouden niet eens gekwalificeerd zijn voor een studie in Nederland.
- Nederlandse hogeronderwijsinstellingen bieden te weinig foundation years (voorbereidend jaar om het niveau van het Engels en wiskunde en eventueel andere vakken op te krikken), terwijl hier veel vraag naar is in Thailand. Australië en UK hebben hier duidelijk een voorsprong.

Mobiliteitscijfers

- De aanmeldingscijfers van Thaise studenten in Nederland groeien, maar de groei is gestaag. Het aantal beurzen van de Thaise overheid daalt.
- Volgens officiële cijfers zijn er 240 Thaise studenten in Nederland waarvan 80% een WO master doet. Echter, een Thaise studentenorganisatie heeft een survey onder de eigen leden gehouden en daaruit blijkt dat 40% van de Thaise studenten in Nederland een bachelor opleiding doet.

Agenten

- Thaise studenten regelen een studie in het buitenland liefst zelf, zonder hulp van agenten. Agenten worden vooral gebruikt voor een studie in de VS, VK en Australië. Thaise agenten richten zich zelfs op enkele instellingen van een land en niet eens op landen als geheel.

Toelating Thaise studenten

- Advies van de Nuffic met betrekking tot de diplomawaardering en toelating van Thaise studenten aan Nederlandse onderwijsprogramma's staat marktkansen soms in de weg. Bij het advies van de Nuffic zou ook rekening moeten worden gehouden met het succesratio van Thaise studenten in Nederland en de ontwikkelingen in het land zelf, bijvoorbeeld de stijging van Thaise instellingen in de internationale rankings.

Mexico

(zie presentatie van mevrouw Janneke de Geus, directeur Nuffic Neso Mexico op:

www.nuffic.nl/nederlandse-organisaties/netwerken/klankbordgroep)

Institutionele samenwerking

- Nuffic Neso Mexico is pro-actief bezig met institutionele samenwerking. Er wordt continue gewerkt aan de mapping van Mexicaanse hogeronderwijsinstellingen die potentiële partners kunnen zijn voor Nederlandse instellingen. Een rapport hierover wordt binnenkort via de Nuffic marktinformatiewebsite gepubliceerd: www.nuffic.nl/marktinformatie

Generieke Study in Holland promotie

- De focus binnen de generieke promotie ligt op energie, design en toerisme. Vorig jaar is er een Memorandum of Understanding tussen Nederland Mexico gesloten wat betreft energie. De vraag naar design is groot in Mexico en 2011 is het jaar van toerisme in Mexico. Er is extra aandacht vanuit Nuffic Neso naar deze vakgebieden.
- Er is meer aandacht voor de EU in Mexico.
- Persoonlijk contact is cruciaal voor Mexicanen. Aanwezigheid van Nederlandse instellingen is dus belangrijk. Schakel je lokale alumni in, zoek Mexicaanse partnerinstellingen, of indien mogelijk kom langs op het Nuffic Neso kantoor.

Ontwikkelingen Mexicaanse hoger onderwijs markt

- De VS en Spanje zijn de topbestemmingen voor Mexicanen. Frankrijk heeft een groot marktaandeel in Mexico omdat zij overal kantoren hebben en veel scholarships beschikbaar stellen. Nederland staat op de 8ste plaats.

Mobiliteitscijfers

- De mobiliteitscijfers voor Mexico zijn achterhaald (2007) omdat recentere cijfers niet beschikbaar zijn, maar deze zullen worden aangevuld door Nuffic Neso Mexico met eigen data uit bijvoorbeeld student surveys.

Veiligheid

- Nuffic Neso Mexico volgt de veiligheidsrichtlijnen van de ambassade (reisadviezen). In het algemeen is waargenomen dat de veiligheid in Mexico stad verbeterd is. Noord Mexico aan de grens met Amerika is stabiel, maar er heerst zeker geen gevoel van veiligheid.

Mexicaanse studenten in de international classroom

- Instellingen kennen vaak kleine aantallen Mexicaanse studenten, maar de kwaliteit van Mexicaanse studenten is wel goed.

Afspraken:

- Nuffic publiceert de brief aan OCW met betrekking tot de KPIs voor het Neso programma op de Nuffic website.
- Bij de update van de Education Market Information Factsheets zal de Nuffic de empirische mobiliteitsgegevens zodra deze bekend zijn zoveel mogelijk onderverdelen in segmenten (WO/HBO bachelor, HBO/WO master, PhD) en aanvullen met gegevens over het toekomstperspectief (hoeveel groei is te verwachten en in welke segmenten van de markt (WO/HBO bachelor, HBO/WO master, PhD) enz. Indien beschikbaar worden ook uitvalcijfers van studenten uit Neso landen ook opgenomen in de Education Market Information Factsheets.